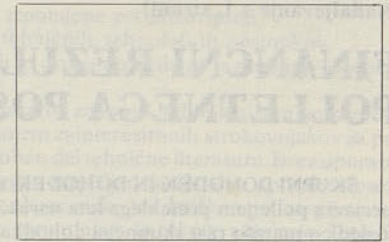

Štoreški ŽELEZAR

LETO XXIV 1984

AVGUST ŠT. 15

GLASILO DELAVCEV DELOVNE ORGANIZACIJE ŽELEZARNE ŠTORE

FINANČNI REZULTATI POLLETNEGA POSLOVANJA 1984

Smo sredi glavne letne dopustniške sezone, ki pa je obnem čas, ko smo dolžni ugotoviti, obravnavati in oceniti, kako smo poslovali v prvih šestih mesecih tekočega leta.

Tudi v letošnjem letu gospodarimo v težkih pogojih, ko je še vedno prisotna problematična oskrba s surovinami in reprovizori, zlasti uvoženimi, razpolagamo samo s 45,9 % od deviznega priliva, družbene priznane so nam sicer reprodukcijske potrebe za nakup deviz na deviznem trgu, ki pa ni zaživel. Svoje proizvode prodajamo po administrativno zamrznjenih cenah, na drugi strani pa se nam kljub zamrznitvi povečujejo cene vstopnih komponent. Omejujejo se kompenzacijski posli in maloobmejni promet. Kljub dokaj visoki finančni samostojnosti naše DO se slabša tekoča likvidnost. Kupci se vedno manj držijo dogovorjene strukture plačil, nekateri niti ne spoštujejo več zakona o zavarovanju plačil med uporabniki družbenih sredstev, in to kljub visokim kaznim, ki so določene za kršilce zakona. V prvem polletju tekočega leta smo v Železarni Štore dosegli dobre proizvodne rezultate. Indeks fizičnega obsega industrijske proizvodnje v primerjavi s polletjem preteklega leta znaša za Železarno Štore brez TOZD Tovarna traktorjev 110,2, v TOZD tovarna traktorjev pa 113, število zaposlenih na podlagi delovnih ur pa se je povečala le za 2,6 %. Blagovno odpremo smo v primerjavi s prvim polletjem leta 1983 uspeli povečati v DO brez TOZD tovarna traktorjev za 12,7 %, v TOZD tovarna traktorjev pa celo za 23,3 %.

Ob zadovoljivih proizvodnih rezultatih ugotavljamo, da nismo dosegli dobrih finančnih rezultatov, na katere imajo vedno v večji meri vpliv razni zunanji činitelji.

Pomembnejši finančni pokazatelji za prvo polletje 1984 so naslednji:

BESEDILO	DOSEŽENO			1/2 plana	
	I. poll. 1983	I. poll. 84	IND	1984	IND
1	2	3	3:2	4	3:4
1. CELOTNI PRIHODEK od tega: izvoz iz izv. stimulacijo	7.337.023 852.529	13.302.186 1.256.761	181 147	13.371.318 2.022.066	100 62
2. PORABLJENA SRED- STVA	5.991.021	11.486.345	192	11.155.352	103
od tega: minim. am.	304.056	420.408	138	461.840	91
3. SKUPNI DOHODEK	1.346.002	1.815.841	135	2.215.966	82
4. OBVEZN. IZ SK. DOH.	80.025	111.812	140	85.806	130
5. DOHODEK	1.265.977	1.704.029	135	2.130.160	80
6. OBV. IZ DOHODKA od tega: pos. am.	607.953 25.301	976.046 44.934	161 178	884.568 38.042	110 118
7. ČISTI DOHODEK	658.024	727.983	111	1.245.592	58
8. ZAČASNA RAZPORED. ČISTEGA DOHODKA:					
- za osebne dohodke	526.263	757.469	144	788.001	96
- rezervni sklad	21.748	38.755	178	45.959	84
- sklad skupne porabe	49.903	44.945	90	108.958	41
- poslovni sklad	120.311	31.264	26	302.674	10
9. IZGUBA	60.201	144.450	240	-	-
10. KONSOLIDIRANI OSTANEK ČISTEGA DOHODKA:					
ČD + posp. am-OD	157.062	15.448	10	495.633	-

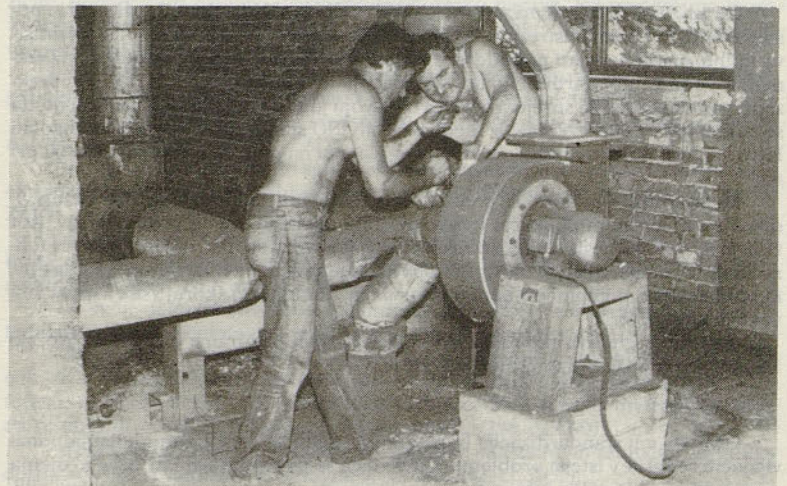
CELOTNI PRIHODEK: ugotavljamo skladno s predpisi o plačani realizaciji. V primerjavi s planiranim je v prvem polletju t. l. dosežen 99 %, povečanje v primerjavi s polletjem leta 1983 pa znaša 81 %. V strukturi celotnega prihodka predstavlja eksterna realizacija na domačem trgu 43,5 %, izvoz 9,5 % realizacija v okviru DO 43 % in drugi prihodki 4 %. Med drugimi prihodki so vštete plačane aktivne obresti v višini 282 mio din ter plačane pozitivne tečajne razlike od izvoza 72 mio din, nadalje delna udeležba na skupnem dohodku IB SOZD SŽ za leto 1983, udeležba na skupnem dohodku, PFS za leto 1983 ter drugi izredni prihodki.

Planirana izvoza v prvem polletju letošnjega leta nismo dosegli, pa tudi več smo imeli uvoza kot izvoza, tako da znaša pokritje uvoza z izvozom 80 %. Skupna neplačana realizacija znaša 30. 6. t. l. 355 mio dinarjev, in sicer: terjatve do kupcev na domačem trgu 211 mio din, od izvoza 75 mio din in izvozna stimulacija 69 mio din; od 69 mio din neplačane izvozne stimulacije se 29 mio nanaša še na leto 1983. Negativni vpliv neplačane realizacije na dohodek prvega polletja letošnjega leta znaša, ob upoštevanju plačil neplačane realizacije iz leta 1983 in ob zmanjšanju realiziranih stroškov za povečane zaloge obračunanega blaga na poti, 129 mio din.

PORABLJENA SREDSTVA: so materialni stroški, amortizacija, stroški prodanega blaga in drugi poslovni stroški, ki se nanašajo na prvo polletje, tj. zmanjšani za razliko vrednosti povečanja zaloge iz proizvodnje od 1. 1. do 30. 6. 1984. Porabljen sredstva moramo pokriti iz ugotovljenega celotnega prihodka. V primerjavi s planiranimi so porabljen sredstva v prvem polletju večja za 3 %, za 92 % pa so se povečala v primerjavi z istim obdobjem preteklega leta. Več kot 2/3 oz. 68 % vseh porabljenih sredstev predstavlja vložek s kovinskimi in nekovinskimi dodatki, zato je še posebej pomembno, da tako porabo kot zaloge surovin in reprovizorov v razmerah inflacije realno vrednotimo. Kljub administrativno zamrznjenim cenam ugotavljamo, da so se cene vstopnih komponentam povečevale iz meseca v mesec in to je glavni vzrok, da so se porabljen sredstva toliko povečala. Med materialnimi stroški so upoštevani tudi stroški storitev med TOZD v DO, ki so obračunane po planskih cenah za tekoče leto. Obračunana minimalna amortizacija osnovnih sredstev zaostaja v prvem polletju za 9 % za planirano, kar je posledica manjšega aktiviranja OS od predvidenega. V primerjavi z obračunano amortizacijo v prvih šestih mesecih leta 1983 smo letos povečali amortizacijo za 38 %.

(Nadaljevanje na 2. strani)

IZJEMNI POGOJI DELA

Vzdrževanje ventilatorjev na podstrešju kemičnega laboratorija, kjer je temperatura 50 °C in kislini hlapi. Popravilo je trajalo 4 dni. Z velikimi napori delavcev TOZD Vzdrževanje je popravilo v izjemnih delovnih razmerah uspešno.

(Nadaljevanje s 1. strani)

FINANČNI REZULTATI POLLETNEGA POSLOVANJA 1984

SKUPNI DOHODEK IN DOHODEK: dejstvo, da so porabljena sredstva v primerjavi s polletjem preteklega leta naraščala hitreje kot celotni prihodek, ima za posledico manjšo rast skupnega dohodka in dohodka, ki se je tako povečal le za 35 %, za načrtovanim pa zaostaja celo za 18 %.

Za TOZD, ki uporabljajo pri poslovanju združena sredstva drugih uporabnikov družbenih sredstev, ugotovimo po kritju porabljenih sredstev skupni dohodek. Iz skupnega dohodka na osnovi SaS in obračunov krijemo nadomestilo za gospodarjenje z združenimi sredstvi in delno vračilo združenih sredstev. Skupne obveznosti iz skupnega dohodka so obračunane v prvem polletju t. l. v višini 112 mio din. Večji del tega zneska se nanaša na obračunano variabilno udeležbo IB SOZD SZ na rezultatih, doseženih po zaključnih računih za leto 1983 pri TOZD, katerim je IB dolgoročno združevala finančna sredstva v preteklih letih.

Obveznosti iz dohodka so se v primerjavi s prvim polletjem 1983 povečale za skoraj 61 % in za 10,5 % presegajo tudi planirane. Med obremenitvami dohodka so tudi stroški storitev delovnih skupnosti, ki so manjši od planiranih za 15 % ter večji od lanskega polletja za 33 %. Največjo obremenitev dohodka pomenijo tako v absolutnem znesku kot tudi v relativnem odnosu obresti, obračunane in kratkoročnih kreditov za osnovna sredstva. Najbolj so se povečale menične obresti in obresti od kratkoročnih premostitvenih kreditov. Približevanje obrestnih mer doseženi stopnji inflacije je utemeljeno, pomeni pa seveda še večjo obremenitev gospodarstva, čeprav bodo v globalu ohranjena razmerja med dohodki od obresti (zlasti meničnih) in izdatki od obresti. Planirane obresti smo presegli za 68 %, od obračunanih obresti v polletju preteklega leta pa so letošnje večje za 108 %. Tudi prispevki za splošno in skupno porabo in ostale obveznosti iz dohodka so se povečali v primerjavi s prvim polletjem 1983 za več kot dohodek, saj znaša indeks 140. Med temi obveznostmi so največji: prispevek za kritje izgube železnici, za usposabljanje kmetijskih zemljišč, vodni prispevki, zavarovalne premije, stroški bančnih storitev in plačilnega prometa.

ČISTI DOHODEK: obveznosti iz skupnega dohodka in dohodka so se povečale za več kot dohodek, zato znaša doseženi čisti dohodek le 58 % od načrtovanega ter je samo za 11 % večji v primerjavi s prvim polletjem lanskega leta. Čisti dohodek, doseženi na nivoju DO, ne zadošča niti za kritje že izplačanih osebnih dohodkov. Tri izmed TOZD so polletno poslovanje zaključile z izgubo, in sicer:

Elektroplavž v višini 32.970 tisoč din,
Livarna strojne litine v višini 37.755 din (tisoč) ter
Tovarna traktorjev v višini 73.724 tisoč din.

Pri drugih TOZD smo iz ostanka čistega dohodka po kritju osebnih dohodkov formirali rezervni sklad v višini 84 % od načrtovanega, sklad skupne porabe 41 % od načrtovanega, krili delno posojilo za hitrejši razvoj manj razvitih in akontacije za SiS materialne proizvodnje v višini 16 % od načrtovanih ter 7,5 % od planiranega formirali še zlasti del poslovnega sklada. Konsolidirani ostanek čistega dohodka z upoštevanjem ustvarjene pospešene amortizacije znaša na nivoju DO le 15 mio dinarjev.

Z doseženimi finančnimi rezultati v prvih šestih mesecih letošnjega leta seveda ne moremo biti zadovoljni, čeprav ugotavljamo pomemben vpliv zunanjih činiteljev, ki so nam poslabšali finančne rezultate, kot:

visoka vrednost neplačanih terjatev zaradi finančne nediscipline nekaterih kupcev, zlasti pa še zamrznjene prodajne cene naših izdelkov, medtem ko so se cene vstopnih komponent povečale.

Delno nam bodo v naslednjih mesecih izboljšale finančne rezultate povečane cene traktorjev, jekla, ulitkov, toda tudi sami si bomo morali vsak na svojem področju prizadevati za količinsko in kvalitativno proizvodnjo, povečanje izvoza, skrajno racionalno gospodariti z vsemi sredstvi, tako finančnimi kot materialnimi in izkoristiti vse eventualne skrite rezerve za zmanjšanje poslovnih stroškov. Temeljne organizacije, ki so polletje zaključile z izgubo, morajo skladno z določili zakona o sanaciji ugotoviti vzroke za izgubo, eventualno odgovornost posameznih delavcev za izgubo ter sprejeti in posredovati program ukrepov za odstranitev izgube. Ob periodičnih obračunih med poslovnim letom, ko čisti dohodek razporejamo samo začasno, dokončno pa ob zaključnem računu za celo leto, tudi izgube nismo dolžni pokrивati, medtem ko je kritje izgube z ustreznimi viri potrebno za izgubo, ugotovljeno po zaključnem računu.

Vodja DS za finančne in računovodske posle
Košec Franja, dipl. oec.

Standardizacija za področje računalništva in informatike

Zaradi izredno naglega razvoja informacijske tehnologije so tipizirane rešitve na področju računalništva in informatike vedno bolj pomembne. Pomanjkljiva standardizacija pri obdelavi, izmenjavi podatkov, programske in materialne opreme pri povezavi in razvoju sistemov pomeni zapravljane ogromnih sredstev, kar občutimo toliko bolj, ker več ali manj prevzemamo tehnologijo od razvitih dežel.

Postopek za oblikovanje in sprejem standardov je dolgotrajen. Standardizacija na področju računalništva in informatike pa je bila pri nas, do zdaj, deželna le malo interesa, kaj šele prednosti pri delu v okviru Zveznega zavoda za standardizacijo. S tem postaja naše zaostajanje za razvitim svetom še večje.

Nasprotno pa so aktivnosti 97. tehničnega komiteja ISO (Computers and information Processing) izredno razvite in se odražajo v velikem zanimanju dežel članic za delo komiteja in njegovih podkomitejev ter v velikem številu sprejetih rešitev v zadnjih letih. Znano je, da na mednarodni prostor informatike vstopajo tisti, ki uporabljajo tipizirane rešitve in mednarodne standarde. Standarde, ki jih izdelava ISO prevzemajo kot nacionalne standarde v mnogih razvitih deželah (Velika Britanija, Francija, Danska, Nizozemska, ZRN).

Zaradi tega bi morali pri nas toliko bolj podpreti delo na standardizaciji in pospeševanju prevzema ustreznih mednarodnih standardov s področja računalništva in informatike, dati pobude za sprejem standardov in pospešiti delo v Zveznem zavodu za standardizacijo ter njegovih delovnih skupin. Na ta način bi pravzaprav uresničevali že sprejeta stališča o razvoju jugoslovanske standardizacije, da se naši standardi prevzemajo iz mednarodnih ISO standardov. S tem bi omogočili hitro in ekonomično ureditev neurejenega stanja na področju standardizacije pri nas.

Mednarodni standardi so rezultat dela tehničnih, ekonomskih, družbenih vidikov na določenem področju in upoštevanja uporabnikov in proizvajalcev. Kot taki, predstavljajo višjo obliko informacijske analize in so instrument prenosa tehnologije in znanja. Obstojata okrog 200.000 nacionalnih in mednarodnih standardov, ki predstavljajo pomembno banko informacij, ki zadevajo skoraj vsak aspekt človekove aktivnosti.

Na osnovi gradiva republiškega komiteja za informiranje in GZD za Štorski železar priredil: V. Subotič dipl. ing. DSR

Osnovni cilj standardizacije bi lahko opredelili kot način odpravljanja ponavljajočih se rešitev istega problema. Glede tega se področje standardizacije ujema z osnovnimi cilji večine informacijskih aktivnosti. Obstojata seveda še drugi cilji, ki so po večini povezani z razvojem industrije in mednarodne menjave. Kot cilje standardizacije bi lahko našli še: poenostavitev, komunikacija, ekonomičnost, varnost in zdravje, zaščita uporabnikov in potrošnikov, zmanjševanje ovir v mednarodni menjavi.

Najpomembnejši instrument standardizacije predstavljajo dokumenti-standardi. Standardi so del tehnične literature, na razne načine povezani z vrsto drugih tehničnih dokumentov. Podobno kot patenti, so dragocen vir informacij vendor jih nekateri uporabniki pogosto slabo poznajo in upoštevajo pri svojem delu. Morda je vzrok za to v njihovi specialnosti in kompleksnosti saj je v izdelavo standardov vključenih več vrst strokovnih organizacij.

Standardizacija – opredelitev pojma

Standardizacijo lahko razumemo kot sredstvo za doseg optimalne stopnje reda na določenem področju aktivnosti, za poenotenje posameznih področij, sredstev, postopkov, storitev, opreme (npr. glede kakovosti, varnosti, materialov, mer, itd.). Tako so nastali enotni standardi v določeni panogi (panožna standardizacija), ki so kasneje postali veljavni na območju celotne države (nacionalna standardizacija). Z razvojem industrije, z večanjem mednarodne izmenjave postaja mednarodna uskladitev standardov vse večjega pomena (mednarodna standardizacija). Standardizacija je del našega vsakdanjega in bodočega dela in življenja. V gospodarstvu in industriji je pomemben faktor gospodarnosti, proizvodnje, prodaje, nabave, instrument vodenja, racionalizacije in razvoja. Zato ne sme biti omejena le na ožek krog strokovnjakov, ampak jo mora vključiti v proces dela vsak delavec. **Uvajanje in vzdrževanje standardizacije je operativna in razvojna naloga vsake organizacije in družbe.** Organizacije lahko zastopajo svoje interese na področju standardizacije v komisijah nacionalne organizacije za standardizacijo. Nacionalna organizacija za standardizacijo koordinira interese in zahteve industrije, gospodarstva in znanosti na področju standardizacije neke dežele.

Na regionalnem mednarodnem nivoju poteka koordinacija v okviru regionalnih organizacij za standardizacijo za lažjo izmenjavo proizvodov, informacij in dokumentov. Mnenja, želje in dosežke svojih nacionalnih članic koordinirajo mednarodne organizacije za standardizacijo. Organizacijska struktura je različna od dežele do dežele. ISO je specializirana mednarodna organizacija za standardizacijo, ki ima pomembno koordinacijsko vlogo. Sestavlja jo 87 dežel – članic in je povezana s 300 drugimi mednarodnimi organizacijami. Mednarodni standardi (ISO standardi) predstavljajo rezultat dela 163 ISO tehničnih komitejev. ISONET je mreža, ki povezuje nacionalne in mednarodne informacijske centre za standarde z namenom, da bi bila informacija o standardih dostopna vsem uporabnikom. Standardizacija je odraz dosežkov znanosti, tehnologije in prakse, kot taka pa je osnova za povezovanje in optimizacijo tehničnega, gospodarskega in družbenega razvoja.

Pomen standardizacije

Standardizacija ima pomembno vlogo v vseh panogah gospodarstva, je bistven dejavnik racionalizacije in kvalitete v proizvodnji. **Za vključevanje našega gospodarstva v mednarodno delitev dela in njegovo stabilizacijo je standardizacija osnovna element gospodarske politike in osnova za povezovanje s svetom na področju znanosti in tehnologije ter za prenos znanja.** Zato standardizacija ni samo zanimiva za strokovne organizacije, ki se z njo ukvarjajo, ampak jo je treba vključevati v vse politične in gospodarske odločitve. Predvsem je potrebno sprejemati in seznanjati z ustrezno standardizacijo vse dejanske in perspektivne dejavnike gospodarstva: od delavcev v razvojnih-raziskovalnih organizacijah, v organizacijah združenega dela do udeležencev v izobraževalnem proce-

(Nadaljevanje na 3. strani)

(Nadaljevanje z 2. strani)

Standardizacija za področje računalništva in informatike

su, predvsem na srednji, višji in visoki stopnji usmerjenega izobraževanja. Lahko trdimo, da so cilji standardizacije pospeševanje in humanizacija tehnike in gospodarstva, posredovanje ustreznih informacij za večjo učinkovitost, prihranek časa in materiala, racionalizacijo dela, za izboljšanje mednarodne menjave in komunikacij. Daje osnove za razvoj in napredek znanosti, tehnologije, zdravja, varnosti, gospodarstva in družbe. Za doseg omenjenih ciljev moramo standardizacijo vključevati v planiranje, razvoj in v ustvarjalno delo. O potrebnosti standardizacije moramo seznanjati odgovorne delavce v upravi, gospodarstvu, izobraževanju ter vključiti v standardiziranje čim več strokovnjakov.

Osnovni pojmi standardizacije

V zakonu o standardizaciji (Ur. list SFRJ št. 11/80, 299–305) je razložen namen standardizacije, opredeljeni so pojmi s tega področja in organizacija za standardizacijo pri nas.

Po zakonu je standardizacija predpisovanje in uporaba standardov tehničnih normativov in predpisov, ki jih zakon določa. Namen standardizacije pa je v zakonu opredeljen takole:

- zagotovitev enotnosti jugoslovanskega trga,
- zagotovitev enotnosti tehničnih in tehnoloških postopkov,
- varstvo življenja, zdravja, delovnega okolja,
- smotno izkoriščanje energije,
- razvoj in izboljšanje delovnih procesov,
- hitro, pravilno in lahko razumljivo sporočanje tehničnih podatkov,
- varstvo potrošnikov glede kakovosti, uporabe, zanesljivosti in trajnosti proizvodov.

Vsebina standardov

Standardi so dokumenti, ki vsebujejo točna določila glede:

- fizikalnih, kemičnih in drugih lastnosti ali značilnosti materialov in proizvodov (dimenzije, oblike, kvaliteta),

- pogoji in zahteve, ki morajo biti izpolnjene pri proizvodnji,
- način in metode proizvodnje in tehničnih, tehnoloških postopkov,
- terminologije – definicije, simboli in druga določila za razumljivo sporočanje tehničnih podatkov.

Standardi so izdelani na osnovi rezultatov znanosti, tehnologije in prakse, dostopni so javnosti in izdelani s sodelovanjem zainteresiranih strokovnjakov za posamezna področja. Predstavljajo pomemben del tehnične literature. Brez uporabe standardov in standardizacije si ni mogoče zamisljati racionalne uporabe dosežkov znanosti in tehnologije in pametne ekonomske ter družbene strategije neke dežele. Značilno zanje je, da se pogosto spreminjajo in tekoče ažurirajo. Zato jih je treba stalno spremljati in preverjati, če je informacija, ki jo posredujejo, še vedno pravilna, popolna in točna (ažurna). Med seboj so tesno povezani s tehničnimi predpisi z namenom, da zagotovijo optimalno stopnjo reda.

Viri informacij o standardih

Katalog vsebuje seznam vseh veljavnih standardov, ki jih izda organizacija za standardizacijo. Katalog jugoslovanskih standardov zajema vse veljavne standarde prejšnjih let. Izdaja ga Zvezni zavod za standardizacijo v Beogradu, tudi v slovensčini. Katalog zajema tudi seznam vseh mednarodnih standardov ISO.

Informacije o standardih, spremembah ali sprejemu standardov so objavljene v glasilih Zveznega zavoda za standardizacijo: JUS informacije, JUS Standardizacija. Novi standardi ali spremembe so objavljene v Uradnem listu SFRJ.

Informacija o delu Komisije za standardizacijo pri RKI

V skladu s programom aktivnosti za izvajanje zakona o družbenem sistemu informiranja (Ur. list SRS št. 10/83) ima RKI za informiranje nalogo »oceniti stanje in sprejeti ukrepe za izvajanje in poenotenje standardov in metodologij zbiranja, obdelave, hranjenja, izkazovanja in prenosa podatkov... pripravi potrebne standarde, pomembne za republiko ter pripraviti predloge za izdelavo zveznih standardov«.

Problemi standardiziranja in standardizacije v informacijskih službah posebnega pomena (SDK, Zavod SRS za statistiko, Narodna banka, Republiška geodetska uprava) ter v informacijskih službah organizacij združenega dela opozarjajo na aktualnost omenjene naloge. Naloga zahteva usklajeno sodelovanje teama strokovnjakov različnih področij, ki morajo zaradi narave svojega dela uvajati tipizacijo v računalniško podprte informacijske sisteme ali pa se ukvarjajo z razvijanjem standardov za svoje področje dela.

Zato je RKI decembra ustanovil »Koordinacijsko komisijo za standardizacijo v računalništvu in informatiki« z nalogo usklajevanja vseh aktivnosti na področju standardiziranja in standardizacije, pospeševanja standardizacije za računalništvo in informatiko, pospeševanja izdelave ustreznih JUS, uporabe in popularizacije standardov na področju računalništva in informatike v okviru družbenega sistema informiranja.

Podelitev priznanj Osvobodilne fronte

Dne 25. aprila ob 13. uri je bila na sedežu KS Štore priložnostna proslava s podelitvijo bronastih znakov – priznanj OF, ki jih vsako leto na dan praznika Osvobodilne fronte podeljuje krajevna konferenca socialistične zveze najzaslužnejšim aktivistom in organizacijam v kraju. Svečanega zbora so se udeležili vodilni predstavniki krajevne skupnosti in njenih družbeno – političnih organizacij, tovariši Leskovšek, Zapušek, Zelič in drugi. Predsednik KK SZDL KS Štore, Zlatko Leskovšek, je zbranim spregovoril o značaju in pomembnosti OF in delavskega praznika 1. maja. Tako kot je OF med vojno bila množično gibanje poguma in zavesti, tako sedaj frontna organizacija SZDL kot nadaljevalka dela OF teži za tem, da bi bil jutrišnji dan vsem delavcem in občanom svetlejši in bogatejši. Vsakoletne proslave pa pomenijo ohranjanje tradicije in opomin za nadalnje, še zavzetejše delo.

Tovariši Leskovšek je po uvodnem govoru prebral še obrazložitev priznanj in priznanja – bronasto značko OF nato razdelil nagrajencem.

Moralno nagrado, bronasti znak OF za leto 1984, so dobili:

1. LIŠANIN MIHAJLO – predsednik pododbora SZDL Desni breg
 2. TAJNIKAR JANEZ – član Predsedstva KK SZDL, aktiven član organizacije Zveze borcev
 3. PLAHUTA MIHAEL – predsednik pododbora Levi breg, vsestranski aktivist KS Štore
 4. SIVKA DRAGO – družbeno – politični in rekreativni aktivist iz Laške vasi
 5. SENICA MARTIN – predsednik Komisije za komunalo KS
 6. RIBIŠKA DRUŽINA VOGLAJNA – najaktivnejša organizacija v Štorah v borbi za čisto okolje, rekreacijo športnega ribolova itd.
- VSEM NAGRAJENCEM ISKRENE ČESTITKE!

Jok

Predsednik KK SZDL Zlatko Leskovšek med uvodnim govorom

Dolžnostne vezanosti upravljalcev z družbenimi sredstvi, kakor izhajajo iz Zakona o združenem delu

Pri obravnavanju družbene lastnine ne moremo izhajati iz predstav lastniške pravice in na njej temelječih lastninskih razmerij kot znaka oblasti in moči upravičenca (lastnika) iz njegovega pravnega položaja. Upravljanje z družbenimi sredstvi torej bistveno spreminja klasična privatno-lastniška pravila.

Dolžnosti in obveznosti ravnarja z družbenimi sredstvi se določajo na podlagi temeljnih načel pravnega sistema, moralnih načel samoupravne socialistične družbe, meril splošnega in skupnega družbenega interesa, načel planiranja, pa tudi vestnega in skrbnega ravnanja. Uporaba, upravljanje in razpolaganje z družbenimi sredstvi zatorej ne pomeni, da lahko delavci s temi sredstvi »avtonomno« (nenadzorovano) ravnajo, temveč da morajo ravnati z njimi v skladu z njihovo naravo in namenom. Z naravo družbenega sredstva ne razumemo samo njegove fizične, temveč tudi njegovo družbeno-ekonomsko naravo. Pri namenu pa je poudarjena predvsem njegova družbena narava, ki je lahko določena z zakonom, samoupravnim sporazumom ali drugimi splošnimi akti.

Iz Zakona o združenem delu izhajajo naslednje dolžnosti vezanosti delavcev pri uporabi, upravljanju in razpolaganju z družbenimi sredstvi:

- da uporabljajo družbena sredstva in z njimi razpolagajo v skladu z njihovo naravo in namenom (231. čl. ZZZ);
- da v svojem, skupnem in splošnem interesu družbena sredstva družbeno in ekonomsko smotno uporabljajo, povečujejo in izboljšujejo (4. odstavek 13. čl. ZZZ);
- da pazijo na družbena sredstva, da jih varujejo pred uničenjem in poškodbami, da z njimi vestno in skrbno ravnajo, ter da jih zavarujejo pod pogoji in na način, ki jih določa zakon (232. čl. ZZZ);
- da svoje delovne obveznosti izpolnjujejo in skrbijo za nenehno rast produktivnosti svojega in celotnega družbenega dela (1. odstavek 19. čl. ZZZ);
- da uporabljajo zemljišče ali drugo naravno bogastvo ob splošnih okoliščinah, določenih v Zakonu in da ga v svojem skupnem in splošnem družbenem interesu ter v interesu okolja, v katerem je zemljišče ali bogastvo, uporabljajo tako, da se ohrani, varuje in izboljša človekovo okolje (236. čl. ZZZ);
- da izločijo iz uporabe osnovna sredstva, če so fizično in tehnično zastarela, dolžni so tudi revalorizirati osnovna sredstva (233. čl. ZZZ);
- da odstopijo družbena sredstva, ki jih trajneje ne uporabljajo, ali če jih družbeno-ekonomsko nesmotno uporabljajo, drugi zainteresirani organizaciji združenega dela (234, 250. čl. 3. tč. 1. odstavka 620. čl. ZZZ).

Pravna služba
Vrečko Damjan, dipl. iur.

Poročilo o stanju počitniških kapacitet DO Železarne Štore

Z namenom, da se ugotovi stanje naših počitniških kapacitet smo v dneh 16. in 17. 7. 1984 obiskali Rab, Rabac, Fažana in Novi grad. Pri tem smo ugotovili naslednje:

Rab:

1. okolica doma na Rabu je kar urejena. Motita samo dva podrta in posušena drevesa, ki bi ju bilo potrebno odstraniti, prav tako je pod ograjo terase kar precej smeti. Drugače v samem domu, kuhinji in jedilnici vladata red in čistoča.

2. Iz razgovora z letujočimi je bilo razvidno, da so z bivanjem kar zadovoljni pripombe so imeli samo na:

a) prehrana – premalo zelenjave

b) oddaljenost privatnih sob od doma Dragica, kar povzroča predvsem težave družinam z malimi otroki – neustrezna razporeditev letujočih

c) močan hrup iz bližnjega hotela moti letujoče pri počitku

3. Samo osebje v počitniškem domu dobro opravlja svoje delo in so letujoči z njimi zadovoljni. Na skupnem sestanku z upravnikom in strežnim osebjem smo jih opozorili na pripombe gostov. Dogovorjeno je bilo, da se bo stanje kar se prehrane tiče izboljšalo.

4. Za razvedrilo gostov skrbi rekreator, vendar smatramo, da bi bilo potrebno za naše letujoče pripraviti nove pristope k organiziranju izletov in družabnih prireditvev.

5. Televizija je popolnoma dotrajana in potrebno bi bilo nabaviti novo. Gramofon sicer deluje, vendar bi bilo potrebno razmišljati o nabavi kasetofona, ali radija, ki bi se manj kvaril.

Rabac:

1. Sama lokacija kampa in njegova urejenost je dobra, vendar so prikolice postavljene blizu ena druge. Prikolice so že precej dotrajane, razmišljati bo potrebno, da se v nekaj letih zamenjajo z novimi.

2. Prikolice so brez priklopov in luči. Pri večini pa manjkajo tudi gume in podvozja.

3. letujoči so imeli predvsem pripombe na:

a) nečista posoda, ki je ostala še od letujočih iz prejšnje sezone

b) pomanjkljiva in pokvarjena oprema.

4. Letujoči niso prejeli primopredajnih zapisnikov od tistih, ki so letovali pred njimi, prav tako pa tudi sami ne vedo kaj je potrebno storiti z njimi. Tako se izgublja evidenca o tem kaj je v prikolicah in kaj manjka.

Fažana:

1. Prikolice so čier dobro postavljene, samo ena nima dovolj prostora pred baldahinom. Kamp je prepoln zato predstavlja problem premajhna trgovina in nečistoča v sanitarijah.

2. V prikolicah manjka določen inventar ugotovljene pa so bile naslednje pomanjkljivosti:

– počena cev za plin, ki je zasilno popravljena. Nujna takojšnja zamenjava cevi, ki je bila tudi izvedena

– pokvarjene stopnice v prikolicah

– počeni hladilniki

– dotrajan kabel

– sistem vode v prikolicah ne dela

– počeni okvirji oken v prikolicah

3. Tudi tu niso dobili primopredajnih zapisnikov od predhodnikov in so bili opozorjeni, da so dolžni izpolniti primopredajni zapisnik.

Novi grad:

1. Prikolice so dobro postavljene. Ena prikolica je bila brez elektrike ker so kabel v dolžini 10 m odtujili letujoči iz prikolice Osnovne šole Polule (LJ 76–25). Naš delavec si je sam priklopil prikolico na elektriko.

2. Glede inventarja in poškodovanosti prikolic nekaj bistvenih pripomb ni bilo.

3. Tudi tu niso bili seznanjeni s postopki izpolnjevanja primopredajnih zapisnikov in evidence inventarja.

Zaključek:

Smatramo, da stanje naših počitniških kapacitet ni kritično, vendar je za dobro izvedbo letovanja naših delavcev potrebno še marsikaj storiti:

1. Posvetiti je potrebno več časa in pozornosti pripravi počitniških kapacitet za letovanje s tem, da se le-te uredijo do te mere, da ne prihaja do večjega kvarjenja in do kasnejših reklamacij.

2. Med TOZD DPG in strokovno službo je potrebno urediti relacije in razmejiti pristojnosti glede nameščanja letujočih in organiziranja takšnega načina evidence inventarja, ki bo onemogočala njegovo kvarjenje oz. uničevanje.

3. Ker predstavlja organiziran način letovanja v tem času za večino delavcev edino možnost, da letujejo, je potrebno v prihodnosti temu načinu družbenega standarda posvečati večjo pozornost s tem, da bo letovanje čim cenejše in za delavca koristno. Zato je tudi v prihodnje potrebno iskati možnosti za pridobivanje kapacitet v prikolicah. Prav pa bi bilo tudi, da bi se na področju letovanja napravila dolgoročna projekcija.

4. Smatramo, da so takšni pregledi stanja kapacitet koristni, saj smo lahko ocenili stanje in marsikaj tudi urediti za boljše letovanje delavcev.

Ogled so opravili:

Sedlar Bojan, Stamol Srečko
in Pungartnik Oto

Smo hoteli preveč?

Spet smo v času dopustov; nogometna igrišča počivajo, mi pa moramo spet napraviti obračun za naše minulo delo. Smemo biti ob takšnem delu spokojni ali moramo biti zaskrbljeni? Poglejmo, kako je s to rečjo.

Kot je že znano, se Kovinar ni uvrstil v višji razred tekmovanja. Vendar se zdaj vprašujemo: smo mar res hoteli preveč naenkrat? To vprašanje si moramo vselej znova zastavljati, kajti kot je v življenju nasploh v veljavi, potrebujemo tudi v športu določen smoter, tisto gonilo, brez katerega ni napredka. Vsi, ki ste bili v teku dogajanja, gotovo poznate rezultate Kovinarja v minulem tekmovanju. Za nepoučene pa moram navesti, da je Kovinar v tem tekmovanju osvojil prvo mesto in da je na lanskoletnem Ambroževem memorialu ravno tako osvojil pokal. Nepoučeni bo ob tem celo pomislili, to je pa lepo. Mi pa, ki smo ekipo vodili, smemo in moramo povedati edino resnico. Nogometna sekcija pri Partizanu v Štoreh je ob spremenljivih okoliščinah delala slabo. Omenjeni uspehi dokazujejo zgolj revščino, v kvaliteti nogometne igre ostalih udeležencev tekmovanja. Bolj domače bi se temu reklo, da so bila druga moštva še slabša kot naše. Kvalifikacije so šele pokazale pravo podobo, vso bedo štorskega nogometa. Pokazale so, da Kovinar v kakovosti ni napravil koraka naprej niti za ped. Neresnost in nedisciplina nekaterih ključnih igralcev, preozek krog nadarjenih igralcev, neučinkoviti treningi, pomanjkanje rekvizitov na treningih (žog) in še bi lahko našteval. Vse to so dovolj veliki vzroki, zakaj se Kovinar ni uvrstil v OSL – vzhod. Takšen je torej obračun za naše delo v minulem tekmovalnem obdobju.

Iz podanega smemo zaključiti: dokler pri Kovinarju ne bomo imeli dovolj nadarjenih igralcev (in teh je v naši DO precej), pa trenerja, strokovnjaka z nepostljlivo voljo, vse dotlej z nogometom na višjem nivoju ne bo nič. Do tedaj se bomo pač še naprej žogali v MNL in osvojili morda spet pokal – trofejo dvomljive vrednosti!

Viki Jager

Sindikalni izlet DS za komercialno

Po skrbnih pripravah organizacijskega odbora IOOOS DS za komercialne posle so se delavci te delovne skupnosti odpravili na privlačen izlet po Koroški v soboto, 19. maja 1984.

Prvi postanek s toplim zajtrkom je bil programiran na Ravnah. Tu so si udeleženci izleta ogledali še rudarski zgodovinski muzej ter njihovo študijsko knjižnico; le-ta vsebuje poleg ostale zanimive literature tudi originalni prevod Dalmatinove biblije, ki pomeni za slovensko merilo pravo bogastvo. Veliko zanimanja so zbužala dela koroškega literata Lovra Kuharja – Prazihovega Voranca, čigar domačijo v Kotljah je vesela družina obiskala takoj po zaključku ogleda ravnenskih zanimivosti. Čeprav vreme ni bilo najlepše, se je izpred Prežihove domačije odprl čudovit razgled na vas Kotlje in Uršlo goro.

Kosilo je bilo organizirano v kmečki domačiji v Šentanelu, ki sicer slovi po

dobro organiziranim kmečkim turizmu. Športno-rekreativni del izleta naj bi preživeli na planoti malo nad vasjo Šentanel, od koder se izletniku nudi prekrasen razgled na Karavanke, Mežiško dolino in Podjuno. Prostor je bil res primeren, vendar je ponagajalo vreme: na prostrani livadi je namreč tako mrzlo pihalo, da so se udeleženci izleta kmalu odločili, da poiščejo toplejše mesto.

To so našli v Topolšici, kjer so se lahko zavrteli ob zvokih ansamla Cmok, ki sicer redno igra v hotelu tega zdraviliškega kraja. Tako so ob zaključku prišli na svoj račun tudi tisti, ki radi plešejo. Sicer pa izgleda, da je to pomenilo užitek za vse, saj se je rajanje zavleklo pozno v noč, tako da je avtobus z razigranimi izletniki prispel v Celje šele po eni uri po polnoči.

J. Ž.

Dopisujte v **Štorski ŽELEZAR**

Obrambni dan

Kot vsako leto smo imeli tudi letos 20. 4. 1984 obrambni dan.

Učenci naše skupine smo prišli v šolo ob pol devetih, štartali pa smo ob 8.55 uri. Za dolgo in naporno pot smo porabili 57 minut. Med potjo smo se večkrat ustavili pri kakšni hiši povprašali za pot ali pa se pozanimali za ime kakšnega potoka, rastline ipd.

Obrambni dan so imeli tudi učenci prvih razredov. Zaradi varnosti so imeli zraven tovarišice, ki so jim pomagale pri reševanju nalog in pazile, da ne bi zašli.

Skupine sedmih in osmih razredov so imele poleg poti in nalog tudi prvo pomoč, streljanje z zračno puško, razstavljanje orožja in uporabo kompasov.

Ob tem dnevu je izšlo tudi naše zadnje glasilo v letu 1984. Posvečeno je bilo obrambi in samozaščiti. V njem pa smo zasledili tudi intervjuje z borci NOB.

Tega dneva se razveselimo vsako leto, saj se takrat naučimo mnogo zanimivega in koristnega.

Rotija Kmet
6. c, COŠ Store

Laška vas – nekoč in danes

Že dalj časa sem razmišljal, kako bi v Železaru na nevsiljiv način predstavil svojo rojstno vas zaradi njene izredne zgodovinske pomembnosti; zaradi rudnika, ki je deloval prav tu, pa je Laška vas seveda tesno povezana z razvojem Železarne Štore, kar je verjetno neznan mnogim delavcem v naši tovarni. S polnim spoštovanjem do krajanov s sosednjega »bratskega zaselka« Pečovja, ki jih imam zaradi njihove akcijske solidarnosti zelo rad, ZANIMIV NAZIV »RUDNIK PEČOVJE«, doslej napočeno uporabljen tako v ALMANAHU Železarne Štore kot v pisni in pogovorni besedi Štorjanov, ko je govor o rudniku, katerega centralni jašek in vsi novi razeni enega (na Pečovju-staro igrišče) so še danes vidni na 7 ozemlju Laške vasi, katere naseljenost pred 2000 leti je zgodovinsko nesporno dokazana kot edino področje v celjski regiji... Sindikalna organizacija v Železarni je imenovala Komisijo za ohranjanje delavskega gibanja, člani te komisije pa smo se dogovorili ohraniti vse, kar je zanimivo v Železarni tudi za poznejše rodove. V mislih imam zgodovinski začetek tovarne, njen razvoj, delavsko gibanje in seveda vzporedni razvoj kraja Štor, ki je neločljivo povezan s tovarno. Delo je široko zastavljeno in bomo o njem člani Komisije tudi pisali. Polet za tale zapis sem dobil torej na osnovi programa komisije. S tovarišem Uršičem sva večkrat obiskala celjski Pokrajinski muzej, Muzej revolucije in Zgodovinski arhiv regije ter uspela zbrati kar precej podatkov o tovarni in kraju. Osebnju muzejev in arhiva se za ljubezniv odziv lepo zahvaljujema. Potrebne podatke sem dalje zbiral še dlje časa in sicer pri starejših krajanih Laške vasi in Pečovja, ki so mi vsi zelo radi pomagali. Največ zgodovinsko zanimivega sta mi povedala najstarejši Pečovčan Vizjak Jože (Pečovšek) in pa Krulc Stefan iz moje vasi. Prijazni krajani Holcinger, Suhel Pavel in Jože, Kresnik Ivanka, Oberžan Franc, Tinček Žohar, Romih Marija in drugi so mi povedali mnogo podrobnosti, ki so mi jih zbral v mozaiku tega zapisa. Še tole za uvod: lani je obiskal krajevno skupnost Štore starejši geolog iz Ljubljane z namenom raziskati možnosti obnovitve rudnika v Laški vasi (in na Pečovju). Ves dan sva zapravila za ogleda in pogovore z občani zaselka. Energetska situacija kajpak govori v prid ponovnega odprtja revirja, kjer ležijo še velike količine prvorazrednega rjavega premoga.

Lotimo se prvo ZGODOVINSKEGA OPIISA Laške vasi, rudnik pa opišimo v drugem delu spisa. Ime zaselka je nastalo zaradi nekoč v davni tujak bivajočih predhodnikov Italijanov – Lahov, bilo je to mnogo prej, lahko pa celo istočasno, ko so Štore postale Štore zaradi storov posekanega drevja – večidel hrastov. V delu ljudstva tod okoli še vlada prepričanje, da tudi iz Štor kot oni iz Krasa (kar je dokazano), podpira mesto Benetke, eno izmed čudes sveta. Iz rok ljubeznevne profesarice Moškoon Milene, kustosinje v Pokrajinskem muzeju v Celju, sem o Laški vasi prejel sledeči uradni zapis:

»Laška vas pri Štorah je pomembno arheološko najdišče in najstarejše stroslovske zgodovine na naših tleh. Predstavlja tudi edino najdišče na območju celjske regije, ki sodi v čas prihoda Slovanov v te kraje – od 6. stoletja dalje.

Najdišče je bilo odkrito ob rigolanju za vinograd na Sitarjevem posestvu že leta 1909. Takratni lastnik Suhel Sebastjan je našel okoli 50 skeletov h katerim so bili pridani drobni predmeti značilne nošnje takratnih ljudi. Našel je razne uhane, ostanke ogrlic iz raznobarnih steklenih jagod ter nekaj fragmentov posod. Pokojnikom so dajali v grob tudi posodje, v katerih je bila hrana in pijača za onostranstvo. Kmet je drobno okrasje nosil s seboj v vrečici in jih kazal redkim obiskovalcem, nato pa prodal neznanu, ki mu je dejal, da je iz muzeja, za 30 kron. V celjskem muzeju hranimo od takrat le dva srebrna uhan s kvačico in en bronast uhan s kocko. Ostale najdbe so se izgubile neznanu kam.

Vizjak Jože s Pečovja

Na osnovi omenjenih skupnih najdb, ki jih je v muzeju videl arheolog Walter Schmid, so pod njegovim vodstvom leta 1913 odkopali še 13 grobov ob robu vinograda. Najdbe so odpeljali v Graz.

Drugo podobno najdišče je bilo ob križu vzhodno v hrib na Rozmanovem posestvu. Gospodar Rozman je najdbe – skelete in okrasje izkopal leta 1923, tako mi je povedala njegova hči Ivanka, sedanja gospodinja na gruntu, takrat deklica desetih let. Omembe vreden je še kraj – jasa v gozdu proti Svetini, kamnito področje in travnik imenovan Vitete. Ustno izročilo pove, da so tu bivali plemiči v svojem gradiču še pred slavnimi Celjskimi grofi. Brecljev Franci zdaj tam pase svojo kravo.

RUDNIK

Skopi opis rudnika Štore, lociranega na ozemlju Laške vasi, ob Bojanskem potoku, v ljudskem jeziku še sedaj ohranjeno ime Perhpau, kar je popačenka za nemško besedo Bergbau (rudnik), ne navaja premnogih življenj in usod takratnega našega izkoriščenega človeka, ki mu je tujec za težko delo v jami rezal skope rezine kruha. Rudnik je deloval v sklopu štorske kovačnice – tovarne v letih 1845 do 1926, ko je vanj vdrila voda in ga zalila. V glavnem rovu so zameštrani še vsi stari stroji. Nekateri še živijo rudarji pravijo, da je bila to sabotaža zaradi konkurence zasavskih premogovnikov večjega obsega, vendar s premogom slabše kvalitete kot je bil ta v Laški vasi in na Pečovju. Delniške

družbe so v izkoriščanju rudnika videle le svoj lastni dobiček, za bedo delavcev jim ni bilo mar. Toda takrat se je preletariat šele budil v odporu do izkoriščevalcev.

Le redke, vendar vidne so sledi rudnika v Laški vasi, vegetacija je prerasla površine, menda je najbolj viden še vhod v rov, ki pelje pod domačijo Kragelj in kjer so včasih po vojni raztrelevali mine – ostanek razstreliva iz druge vojne. Ta rov je bil eden prvih, imenovali so ga CESARSKI ROV, premog iz njega pa so z volovi in konji vozili v Štore. V petdesetih letih se je dalo še s splavom popeljati daleč v notranjost tega rova. Celoten kompleks premogovnika »Perhpau« leži geološko v srednjem sloju Slovenije z začetkom v Tuhinjski dolini pri Kamniku in naprej na vzhod proti Zabukovici, Libojam, Pečovniku in Štoram ter dalje proti Rogatcu. Po ohranjenih virih je bil prvi lastnik rudnika Ignacij NOVAK in to že leta 1919. Rovi so v skladu s takratnim močnim verovanjem imeli takšna imena: rov Sv. Ignacija, rov Sv. Rajmunda, rov Sv. Boltežarja in rov nadvojvode Ivana (op. pisca: ni verjetno, da bi bil ta človek kdaj v »svojem« rovu). Drugi lastnik je bil Paul plemeniti Putzer in njegovi rudniki v Govcah, Breznem in Laški vasi so leta 1865 dajali skupaj 28.000 ton premoga. Sicer pa je veljal ta rudnik za »moker« in ga je voda zalila kar trikrat: v letih 1889–1897, 1913–1917 in končno (dokončno?) 1926. V stari Jugoslaviji je samo v desetih letih plačalo delo v rudnikih z življenjem 500 rudarjev brez vstetih trajnih in delnih invalidov, saj je bilo delo popolnoma fizično. In bolj ko se v letih pomikamo nazaj v leto 1845, bolj groteskna je predstava o delu v rudniku in o vseh teh kopačih, predkopačih, priučenih kopačih, vozačih hun-

šek Ivan, Perše Franc, Kozole Miha, Korošec Ludvik, Jesenšek Anton, Kamenik Anton, Jevšinek Martin, Novak Anton, Pilko Rok, Vovk Mihael, Plahuta Jakob, Brečko Martin, Blatnik Miha, Peček Anton, Gradišnik Anton, Košak Gregor, Recko Ivan, Štor Miha ter nadzornik Madžar Andras Huszka.

Rudarji v letih 1919–1926:

Vizjak Jože, Ulaga Jože, Gobec Stan-ko, Mraz Andrej, Murn Jurij, Škoberne Jože, Doberšek Jakob, Brglez Jože, Golob Jože, Inkret Franc, Pecigus Ivan, Oprešnik Ludvik, Pavlinc Alojz, Mihevc Franc, Majoranc Franc, Zohar Ivan, Flis Karl, Sušec Anton, Zajc Ivan, Drame Ivan, Hrastnik Ivan, Knez Franc, Centrih Jože, Pišek Mihael, Močnik Ivan, Radej Jernej, Znidar Anton, Flis Jožef, Geršak Andrej, Rozman Franc, Gorjup Ignac, Cokan Peter, Lubej Janez, Lubej Franc, Borovšak Martin, Šeško Leopold, Drobne Miha, Kolšek Miha, Krulc Franc, Hrovatič Franc, Kroflič Valentin, Majoranc Konrad, Haler Anton, Gorjup Jože, Košec Franc, Mastnak Ivan, Kajtna Franc, Žohar Gašper in drugi.

V Laški vasi je na posestvu Jesenek delal še en rov z 11 delavci in sicer v letih 1950–1956. Viden je še danes, saj je bil skoraj pod površino zemlje (2 m) in je pod njivo strmo zavlil proti Vrečerju v Sentjanž. Eden teh enajstih rudarjev je bil Stefan Krulc, letnik 1914, sedaj invalidski upokojenec. Knap je bil od leta 1934 in je delal v rovih Laške vasi, Pečovja in Pečovnika.

Obiskal sem tovariša VIZJAK JOŽETA, Pečovška po domače in se polni dve uri zadržal pri njem. On je živa zgodovina našega rudnika s svojimi 83 leti. Pustimo mu, naj sam pripoveduje:

»V rudniku »Perhpau« sem delal od leta 1922 do 1936 pri matičnem rovu

Sitarjev vinograd: pod njim je bilo nekoč pokopališče starih Rimljanov. Foto: Jok

ter zunanji delavci. Ni podatkov o smrtnih primerih v rudniku v Laški vasi ali sahtu EMA na Pečovju. V interesu izkoriščevalcev, ki so kajpak imeli v svojih rokah tudi vsa posvetno oblast, seveda ni bilo pisati črno kroniko in jo ohranjati za zgodovino, saj je bilo že vse njihovo izkoriščanje dovolj črno. Tovariš Friderik Jernejšek, včasih pravnik v Železarni, pa je zbral, ko je še delal pri nas, podatke o zaposlenih v opisanem rudniku v letu 1898 in 1919–1926. Upam, da mi ne bo zameril, če si ta podatek »sposodim« pri njem, čeprav ga za to nisem vprašal.

Rudarji leta 1898:

Oset Anton, Okorn Ivan, Mraz Ivan, Centrih Matija, Gajšek Ivan, Karner Martin, Koprivc Ivan, Verdev Peter, Vengust Ivan, Rataj Jakob, Stegenšek Ivan, Kolar Matija, Planko Franc, Jelov-

(kjer je sedaj hiša Oberžan). Tu je bil jašek, globok 75 m in je nato šel vodoravno proti zahodu ter se sprotno razvezaval. Od starih knapov sem takrat dosti zvedel, tako na primer za »cesarske jame«, težko delo v njih, nesreče. Prvi šaht je bil tu ob hiši Oberžan v Laški vasi, ko je tega dokončno zalila voda, so leta 1926 pričeli kopati na Pečovju (staro igrišče).

Delal sem, delal, še doli ob mostu. V tistem prvem rovu, ki ga je voda kar trikrat zalila. Leta 1923 sem na šihu zaslišal 9 signalov, kar je pomenilo nesrečo. Iz 75 m globoke jame sem dvignil z nekakšnim liftom iz vrvi in na parni pogon pet golih in krvavih rudarjev, na srečo živih, le rudarju Gobcu (Mlakar-

(Nadaljevanje s 5. strani)

Laška vas – nekoč in danes

Na tem prostoru so v Laški vasi našli najstarejše rimske izkopenine na slovenskih tleh. Foto: Jok

ju) je odneslo uho. Takrat je delalo v rudniku okoli 100 ljudi (1923–1924). Pri domačiji Flis v Laški vasi je bila separacija premoga. S konji in volmi smo premog nato odvažali štorskim kovačem in pudlarjem ob Bojanskem grabnu. Da, bili so to težki časi, kapitalisti so si nagrabili denarja, mi pa revme za transport ... Prosim vas, zapišite to: sedaj ljudje preveč radi kritizirajo, ne vedo, kako smo živeli včasih. Delali smo do starčevskih let ali celo do smrti. Tiste milostne solde, ki smo jih dobili za „plačo“, smo prvo gledali in se tresli zanje, nato pa od razočaranja ali obupa večkrat zapili ...»

Tako mi je govoril Pečovškov Jože, mož, ki mnogo bere (na njegovi mizi me je začudil slovar tujk). Še vedno v visokih letih se vključuje v utrip in aktivnost vaščanov Pečovja. Občudovanja vreden mož!

Premoga je še pri nas v Laški vasi in Pečovju. To ve najbolj Zohar Tinček, ki ga je s svojo družino sosedov kopal tričetr metra pod zemljo na Pečovju, dokler ni kot pobudnik »podjetja« dobil prepoved za kopanje premoga. Se je pa z njim dve zimi založil.

Ta članek sem napisal iz dveh vzrokov:

1. Pri omenjanju Rudnika Štore pomeni ignoriranje zgodovinske resnice, če se ne omenja Laška vas, kjer je bil prvi šaht in locirana centrala.

2. Odkrito mislim, da Štore kot tovarna in kot kraj, ki smo ga skupno gradili udarniško (Lipa, stadion, kulturni dom, gasilski dom, MIS–ŠKIMC, ceste, vodovodi itd.) ne bi bile kar so, če ne bi bilo premoga in seveda Bojanskega potoka, ki je bil včasih živ ter poln vode in rib.

Ironija je v tem, da je Laška vas kot tudi Pečovje danes najmanj razvito območje štorske krajevne skupnosti in da standard prav počasi »po drobtincah« kaplja v zaselke. Se največ (2 vodovoda, del ceste, gasilstvo) smo krajani pretežno z lastnim delom dosegli za čas predsednikovanja tovariša Gabrščka v štorski krajevni skupnosti. Prej nič (ali sila malo) in potem nič (ali sila malo). Vsaj kar nas krajane Laške vasi in Pečovja zadeva, mi vemo, da je za nas solidarnost pomenila enosmerno pot – odprto od nas in skoraj zaprto proti nam. Ostaja pa nam le še tolažba in čast: živimo v zgodovinsko dokaznem najstarejšem naselju celjske regije.

Komisija za trad. del. gib.
(Jože Kragelj-Jok)

Razmišljanja o ljubezni

- Ljubezen še ni za otroke. Na črko M sem najbolj jezna.
- Ljubezen je, če imaš rad očeta, mater, strice, tete in stare starše.
- Ljubezen je, če se zaljubiš v dekle.
- Ljubezen je dar narave.
- Ljubezen je to, da gledaš za tistim, ki ga imaš rad, a on to sploh ne ve.
- Ljubezen je čas, ko spoznaš prijatelja in pozabiš na učenje in srkbi.
- Resnična je samo ena ljubezen, ki jo občutiš šele tedaj, ko si čisto sam.
- Ljubezen je čas, ko te razganja.
- Ljubezen je hrepenenje po nekom, ki ga rad vidiš, čeprav mu tega ne moreš kar tako povedati.
- Ljubezen je zapletena zgodba o sreči in nesreči.
- Hitro občutimo glavne znake te bolezni: začne se pri pogledih, nasmehih, prijateljstvu ...
- Ljubezen ni le to, da se imata dva rada, ampak tudi spoštovanje.
- Ljubezen do staršev je drugačna kot ljubezen v šolskih klopeh, zaradi katere so pogosto slabe ocene.

RAZMISLJALI IN ZAPISALI
CLANI DOPISNIŠKEGA KROŽKA
COŠ ŠTORE 5., 6. razred

Razmišljanja o mladosti

- Mladost je za nekatere norost.
- V mladosti se dosti naučiš.
- V mladosti te silijo preveč jesti.
- Mlad si takrat, ko si srečen.
- Mesec maj je mesec mladosti in ljubezni, poln cvetja, zato se tudi starejši ljudje počutijo mlade.

RAZMISLJALI IN ZAPISALI
CLANI DOPISNIŠKEGA KROŽKA
COŠ ŠTORE, 5., 6. razred

Akumulativnost

Akumulativnost je pomemben kazalec poslovne uspešnosti TOZD in DO. Najbolj pogosto se za prikazovanje akumulativnosti poslužujemo kazalca ustvarjena akumulacija v primerjavi z dohodkom ali drugače povedano zanima nas koliko dohodka nam je uspelo razporediti za akumulacijo. Akumulacijo predstavlja pospešena amortizacija ter poslovni in rezervni sklad. Ugotavljamo jo vsake tri mesece ob periodičnih obračunih poslovanja ter ob zaključnem računu ob koncu vsakega poslovnega leta. S tem kazalcem izražamo skupno poslovno sposobnost TOZD s ciljem, da ustvari od nivoja dohodka določeno maso skupne akumulacije. Ta odnos pa se imenuje tudi stopnja akumulativnosti poslovanja.

Višina ustvarjene akumulacije je v veliki meri odvisna od višine, sestava oz. strukture in intenzivnosti izkoriščanja vloženih sredstev. Kazalec stopnje akumulativnosti poslovanja v primeru, ki ga obravnavamo izraženo s formulo

dohodek

Ta formula nam pove koliko dinarjev akumulacije smo ustvarili na 100 dinarjev dohodka. Čim višja je stopnja kumulativnosti poslovanja tem uspešnejša je TOZD oz. DO in obratno.

Za praktičen primer v nadaljevanju prikazujemo gibanje oziroma dinarsko akumulativnost proizvodnih TOZD naše železarne za obdobje 1981–1983, to je prva tri leta uresničevanja srednjeročnega plana za obdobje 1981–1985.

Stopnja akumulativnosti poslovanja se je po posameznih letih gibala tako kot je razvidno iz tabele:

TOZD	1981	1982	1983	Bazni indeks	
				1982	1983
Elektroplavž	–	27,9	0,8	–	–
Jeklarna	22,3	36,7	37,2	164,6	166,8
Valjarna I	4,4	13,5	11,0	306,8	250,0
Valjarna II	13,7	27,8	27,9	202,9	203,6
Jeklovlek	34,4	24,1	46,9	55,5	108,1
Livarna I	–	21,1	43,9	–	–
Livarna H	0,3	8,6	–	2.866,7	–
Mehanska obd.	6,0	23,0	14,9	383,3	248,3
Tovarna trakt.	–	–	7,8	–	–
Skupaj DO	10,2	18,0	20,6	176,5	202,0

Iz tabele so razvidna gibanja stopnje akumulativnosti poslovanja posameznih TOZD in delovne organizacije kot celote. Vidimo lahko, da so imele v letu 1981 nadpovprečno akumulativnost v primerjavi z DO kot celoto naslednje TOZD:

Jeklarna, Valjarna II in Jeklovlek. TOZD Elektroplavž, Livarna I in Tovarna traktorjev so poslovno leto zaključile brez ustvarjene akumulacije. Ostale TOZD so dosegle podpovprečno stopnjo akumulacije.

V letu 1982 so nadpovprečno stopnjo akumulacije ustvarile TOZD: Elektroplavž, Jeklarna, Valjarna II, Jeklovlek, Livarna I in Mehanska obdelava, kar pomeni, da se je poslovanje bistveno izboljšalo v primerjavi s predhodnim letom.

V letu 1983 pa so nadpovprečno stopnjo akumulacije ustvarile TOZD: Jeklarna, Valjarna II, Jeklovlek, Livarna I. Podpovprečno Elektroplavž, Valjarna I, Mehanska obdelava in Tovarna traktorjev.

Na nivoju delovne organizacije smo v letu 1981 ustvarili 10,20 dinarjev akumulacije na 100 dinarjev dohodka. V letu 1982 18,00 din ali 76,5 % več in v letu 1983 20,60 dinarjev ali 102 % več, kot v letu 1981. Gibanje baznih indeksov po posameznih TOZD je razvidno iz tabele ...

Iz števil je razvidno, da se akumulativnost Železarne Štore v zadnjih nekaj letih povečuje. Upamo in želimo si, da bo tako tudi v prihodnje še zlasti, ko bo »zaživela« nova naložba v povečanje proizvodnje jekla v Jeklarni in Valjarni ter ostale manjše ali večje naložbe, ki so v fazi izvajanja oziroma so načrtovane za prihodnost.

Zavedati se moramo, da bomo lahko le z delom ustvarili še boljše poslovne rezultate. Ne smemo pa pozabiti, da na relativno dobre finančne rezultate v veliki meri vpliva inflacija, ki često umetno »napihuje« dohodek in s tem tudi akumulacijo. Nesorazmerja v razporejanju dohodka je nujno uskladiti v prid akumulaciji. Samo tako bomo lahko še naprej povečevali reproduktivno sposobnost železarne in si s tem ustvarili boljše pogoje za nadaljno rast oz. dvig proizvodnje in produktivnosti. V tem primeru bomo lahko še hitreje napredovali in povečevali svoj osebnostni in družbeni standard.

Jože Roženičnik, dipl. oec.

ŠLANDROV NAGRAJENEC

Slandrove nagrade se podeljujejo v občinskem merilu ob občinskem prazniku 20. julija. Ta priznanja se podeljujejo DO in posameznikom za vrhunske dosežke iz najrazličnejših področij.

Med letošnjimi tremi dobitniki je tudi naš sodelavec tov. Ferdo HALER, vodja TOZD valjarne II. Prejel jo je za uspešnost s področja inovacijske dejavnosti in za gospodarske dosežke.

Tov. Haler je v kratkem razgovoru omenil svoje aktivnosti s področja inovacij. Je predsednik republiškega sekretariata DIATI, član sekretariata Saveza pronalazača i avtora tehničnih unaprredjenj Jugoslavije (SPATU). Mnogo dela je vložil za razvoj inventivne dejavnosti v slovenskem prostoru od Ljubljane, Kranja, Tolmina Celja in seveda v štorski železarni. V Celju je član komisije za inventivno dejavnost pri občinskem sindikatu, pri nas pa član skupine, ki je ustanovila društvo DIATI.

Inovacijsko dejavnost ima v sebi, odkar je začel z delom v naši DO. Vseskozi ima namreč vkoreninjeno dejstvo, da ni nič staticnega, da je za uspešen razvoj potrebno aktivirati svoje lastne sposobnosti in znanja.

Za Šlandrovo plaketo je omenil, da je sploh ni pričakoval iz večih razlogov. Narava ljudi je pač različna; tov. Halerja je takšna, da pove tisto, kar misli, ka-

dar je v želji za dosego nekega cilja pričrčan vase in v svoj prav.

Seveda se ob večkrat nekompromisnih dvogovorih zgodi, da ti lahko kdo včasih kaj vrne.

»Ravno zaradi tega nisem pričakoval tako velikega priznanja, čeprav moram glede na opravljeno delo biti vseeno malo neskromen in omeniti, da sem veliko ur, dni, dela vložil v dejavnost, za katero sem prejel priznanje. Zato sem vesel, da občinski predstavniki objektivno gledajo na opravljeno delo.«

Tov. Haler, iskrene čestitke! Pogumno ter uspešno naprej v inovacijske in s tem tudi v gospodarske uspehe!

Ana T.

DOBITNICA REPUBLIŠKEGA PRIZNANJA

Zveza društev invalidov SR Slovenije je podelila tov. Lamut Mariji, naši socialni delavki, republiško priznanje ZNAK ZVEZE, v katerem je zapisano, da ga ji podeljujejo kot posebno priznanje za vztrajno in požrtvovalno dolgoletno delo na področju družbenega varstva invalidov ter uspešno delovanje v organizaciji invalidov in za uveljavljanje njene družbene vloge.

Tov. Marija opravlja v naši DO delo socialne delavke že 10 let in vsa ta leta je aktivna s svojim delom z invalidi ter v štorskem Aktivu invalidov.

Priznanja ni pričakovala, zato je še toliko bolj prijetno presenečena. Pomeni ji veliko prav zaradi njenega resničnega veselja do tega dela. Vseeno je odkrito potrdila, da delo socialne delavke velikokrat ni lahko. Mnogo problematike se pojavlja, predvsem, v tem obdobju, ko je izšel nov zakon o invalidsko pokojninskem zavarovanju. Zanj pravi, da je sicer teoretično zelo dobro sestavljen, vendar v praksi nepreizkušen. Prinaša dosti izboljšav, v praksi pa so težko izvedljive. Te probleme je predvsem občutiti pri ocenjevanju tistih delavcev, pri katerih ni ugotovljena invalidnost, vendar je potrebna njihova premestitev.

S tov. Marijo bi se lahko še veliko pogovarjali o njenem delu, o svetlih in temnih trenutkih, vendar je naš namen predvsem ta, da ji preko Železarja čestitamo k temu visokemu priznanju, ki ga je prejela.

Torej, tov. Marija, iskrene čestitke od nas vseh z željo, da bo tvoje delo še naprej tako plodno in da se ti še nadalje uresničuje tvoje največje zadovoljstvo; to pa je, kot si poudarila, da vidiš ostale zadovoljne.

Ana T.

Rekreacija v prvem polletju

Neoporečno dejstvo je, da zahteva današnji tempo življenja in dela od nas visoke rezultate sposobnosti.

Kako si opomoči? Kako pregnati nervozo, naveličanost, razdraženost. Ne smemo se zapirati v ozek krog doma ali na delovnih mestih. Današnji čas zahteva vsestransko razgledanega človeka, zahteva od nas zainteresiranost na več straneh. Zato pa moramo biti vsestransko razviti, sposobni. Zato rekreacija in šport pomenita sistematsko in metodično razgibanje, urejanje in utrjevanje mišic, utrjevanje telesnih zmogljivosti nasploh.

Zato je bil v dobrobit posamezniku, kakor tudi družbi sestavljen program. Usmereitev je bila predvsem v dvigu množičnosti oz. vključevanje čim širši krog ljudi v najrazličnejše aktivnosti. Strmeli smo, da ni bil v prvi vrsti pomemben rezultat ampak udeležba.

Tako je bila rekreacijska dejavnost organizirana v naslednjih področjih:

– organiziranih je bilo 24 raznih srečanj po TOZD in DS na katerih je sodelovalo 655 delavcev.

– velik poudarek smo dajali TRIM akcijam. Organizirane so bile TRIM akcije streljanja in hoje, katerih se je udeležilo 375 delavcev.

– sodelovali smo na sindikalnih športnih igrah, katere so postale v zadnjem času najbolj množična športna tekmovanja v celjski regiji in dosegali dobre rezultate.

– najbolj množična so še vedno medobratna tekmovanja. Tako je bilo organizirano tekmovanje v: odbojki, streljanju, kegljanju, malem nogometu, balinanju, veleslalomu, slalomu, vlečenju vrvi in atletiki. Skupaj je sodelovalo 10 ekip in 372 posameznikov; če pa računamo, da so nekateri sodelovali v več panogah pa je sodelovalo 493 tekmovalcev.

– organizirano deluje 12 rekreacijskih skupin v katere je vključeno 250 naših delavcev, ki enkrat tedensko organizirano koristi športne objekte.

– organizirana sta bila tečaja smučanja in deskanja. Tako se je tečajev udeležilo 179 tečajnikov.

– organizirano je bilo več srečanj z drugimi delovnimi organizacijami kakor tudi že tradicionalna športna srečanja SOZD SZ.

– organiziranih je bilo 26 izletov in pohodov, katerih se je udeležilo preko 1000 naših delavcev.

Kljub velikemu številu delavcev, ki koristi in se vključuje v organizirano rekreacijo je še vedno rak rana vključevanje žensk, starejših in predvsem mladine. Strmeti bomo morali, da tudi tisti, ki se do sedaj niso vključevali pridejo med nas. Zato pa moramo poskrbeti mi in jih animirati, ter jih vzpodbuditi, da se nam priključijo.

Rezultati množičnosti medobratnega tekmovanja:

Lestvica množičnosti:

1. mesto	Jeklovlek	164 točk
2. mesto	Sk. službe	152 točk
3. mesto	Elektroen.	123 točk
4. mesto	MO	114 točk
5. mesto	TT	99 točk
6.–7. mesto	Mehanična	91 točk
6.–7. mesto	Livarna	91 točk
8. mesto	Valjarna	89 točk
9. mesto	KK	86 točk
10. mesto	Jeklarna	73 točk

Medobratno tekmovanje:

1. mesto	Livarna	97 točk
2. mesto	Elektroen.	92 točk
3. mesto	Valjarna	80 točk
4. mesto	TT	74 točk
5. mesto	Jeklovlek	73 točk
6. mesto	Mehanična	54 točk
7.–8. mesto	Jeklarna	47 točk
7.–8. mesto	MO	47 točk
9. mesto	KK	42 točk
10. mesto	Sk. službe	37 točk

ŠTEVILKA 42460

Z Ivanom Tofantom sva bila dogovorjena za pogovor, tako nekako ob peti uri popoldan, pa sem malce zamudil. Presneto deževno vreme te dni, toča, nalivi, prave ujme. Ni in ni pravega vremena.

Pričakal me je na pragu hiše in se mi na široko nasmejal. Veselo sva se pozdravila, skrbna žena Angelca je hitela s kavico in piškoti. Vendar sem se odrekel kavi, on pa je z užitkom srebral črno, zapeljivo poživilo. Pravi, da mu godi, ga požiivi.

Ivan Tofant, naš dolgoletni delavec Železarne Store, že nekaj let v pokoju, izgleda čil in zdrav. Sivi lasje, zravnana ponosna drža poudarjajo resnega moža, saj tudi je, pa vendar je tudi rad v veseli družbi, hudomušen in sproščen.

Ivan je privekal 1916 leta na ta pregrešni svet, prav v času prve svetovne vojne. V delavski družini je bilo pet otrok, Ivan je bil tretji. Oče je služil prepotrebne groše na bivši šamotarni, otroci so morali kmalu za delom, za vsakdanjim kosom kruha. Tisto osnovno izobrazbo, ljudsko šolo, je končal pri Sv. Lovrencu, kjer je poučeval učitelj Jerin, oče našega komandanta kozjanskega odreda Marjana in padle skojevke Cvetke.

»Po osnovni šoli sem se zaposlil pri Westnu v Celju, danes je to tovarna Emo. Tu sem se srečal z naprednimi delavci, spoznal sem Franca Leskoška. 1936 leta smo organizirano štrajkali, borec se za boljši, pravičnejši kos kruha. Pa sem se kmalu znašel kot množica drugih na cesti, brez dela.«

Leta 1937 in 1938 je odslužil kralja Petra II. Nič kaj lepe čase ni preživel v kornjiški brigadi v Vršču. Po odsluženju se je vrnil v domači kraj, iskal zaposlitev, a je ni bilo moč dobiti. Sprejemali so samo izučene delavce. Prav zato se je odločil in odšel v Ruše, kjer se je izučil za plamenskega varilca. Leta 1939 je dobil delo v podjetju Rudnik in Železarna Store, danes naša Železarna Store, Delal je v livarni, nato pa kot varilec v mehanični delavnici.

»Lepi, pa čeprav težki so bili predvojni časi. Pri Sv. Lovrencu, danes Kompole, smo peli, igrali, nasploh smo bili družabni. Sodeloval in družil sem se z napredno mislečimi sovaščani, predvsem z Ocvirkovimi, Nacetom Gorjupom, Jakobom Strnadom, Marijo Gorjup, Marjanom Jerinom. Veliko smo zvedeli in radovedno poslušali Petra Ocvirka in Marjana Jerina, ki sta študirala v Ljubljani, poznala svetovno situacijo, govorila o socializmu, o izkoriščanju delavcev in pohodu komunizma.«

Prišlo je tisto leto 1941, ko je nemški škorenj v nekaj dneh poteptal našo deželo.

»Ja, priznati moram, da smo bili prvi hip presenečeni. Dobili smo delo in s tem prepotrebni kruh. Vsekakor je bila krepka razlika od starojugoslovanskega izkoriščevalnega režima. Pa ni dolgo trajalo. Kmalu, prav kmalu je okupator pokazal svoje cilje, hotenja: uničiti slovenski življenjski. Začelo se je množično zatiranje in izseljevanje.«

Jeseni 1941. leta se je rodila prva celjska četa. S prvoborci je imel skrivne stike, spoznal Tončko Čečevo, Franja Vrunča, Petra Stanteta, Karla Vovka pa je že itak poznal s šamotarne. Tončka Čečeva je imela prav v njihovi stari hišici na Gorici sestanek z aktivisti. Zaradi svoje zavednosti in aktivnosti proti okupatorju je kmalu, seveda po zaslugi domačih izdajalcev, prišel na črno listo gestapa. Leta 1942 so ga na delu v varilnici, današnje mehanične delavnice, prijeli gestapovci.

»Bil je ponedeljek, 11. novembra, na Martinov dan, ob pol treh popoldan. Varil sem žlebove za napajanje železniških lokomotiv. Zaverovan v varenje sem premišljeval, zakaj vruga že nisem odšel v partizane. Slutil sem, da nekaj ne bo prav. Iz premišljanja so me zbudle ostre besede, ste vi Ivan Tofant? Obrnil sem se. Mrki obrazi agentov gestapa so me slepo opazovali. Odpeljali so me. Ne, pobeg ni bil mogoč, čeprav sem mrzlično iskal rešitev.«

Tako se je začela trnova pot mučenja, pretepanja in zasliševanja, pot v koncentracijsko taborišče, hudih duševnih in telesnih naporov, obsojen nekajkrat na smrt, pot, ki se je le srečno končala 16. junija 1945. leta, ko se je izmučen, vendar presrečen vrnil domov.

»V Celju so me po zaslišanju in prenehanju mučenju obsodili na smrt. Tega leta v Celju niso izvajali smrtnih kazni, streljali so v Mariboru. Tja so me z drugimi obsojenci odpeljali. Naključje me je rešilo. Poslali so me v Dachau, na težka fizična dela. Leta 1942 je bila nemška moč na višku. Daleč so prodrli v Rusijo, zavzeli precejšnji del Evrope. Prav zato je nenasitna napredujoča nemška armada zahtevala mnogo delovne sile. Nekaj dni smo se vozili v osrčje Nemčije, slabše kot živina, brez vode in hrane. Potem tista nemška pedantnost: štetje, striženje, karantena, kaznenske obleke. Dobili smo svoje številke. Od takrat sem bil samo še številka 42460.«

V tistem peklju, trpljenju se je Ivana resnično držala sreča. Preživel je. Preživel je predvsem zato, ker je imel prekleto trdno voljo, ker je hotel živeti in dočakati dan svobode.

In tisti dan svobode je Ivan tudi pričakal. Kaj se je takrat, tistega pomladnega junija 1946 dogajalo v njegovi notranjosti, ko je stopil na domačo rodno zemljo, ko je zagledal zvonik Sv. Lovrenca, domačo vas?

»Teško je to povedati. Že ko smo prestopili avstrijsko-jugoslovansko mejo, je bilo to nepozabno. Ko smo prišli domov, smo jokali od sreče, od veselja. Da, res je to bila trnova pot, pot trpljenja in gorja, ki je ne morem – preprosto, ne da se opisati.«

Ivan je v pokoju že 16 let. Čeprav dobro izgleda, malce vseeno boleha. Pa kaj ne bi. Tu so posledice prenehanja, težko se jih je znebiti.

Ne bom ga spraševal, sem si mislil, koliko funkcij je imel v življenju. Vem, da je bil v delavskih organih, sindikatu, izredno aktiven pri osnovni organizaciji ZB, pri RK, da ne pozabim v vasi, v naših Kompolah. Tu je poleg nekaterih izredno izstopal. Napeljava elektrike, vodovod, asfaltiranje ceste, telefon. Vseposod je delček Ivana. Za to pričajo številna priznanja in pohvale.

Kako pa danes, povprašam sogovornika?

»Kljub stabilizaciji, ostrim varčevalnim ukrepom nam gre še kar dobro. Sem zadovoljen, pa tudi skromen sem. Znam ceniti kruh in hudo mi je, ko vidim na cesti odvržen kruh. O mladih nimam slabega mnenja. Takšni so, kot smo mi bili nekoč. Ko odrastejo, se zresnijo, osamosvojijo. Morda pogrešam v naši vasi malce več življenja s strani mladih. Nekoč smo, kot sem že rekel, peli, vasovali, imeli dramsko sekcijo, igrali. Mislim, da mora tu mladina poleg že aktivne folklorne, ki zanje priznanja, narediti še več tudi za nas starejše, ki tako radi prisluhnemo in opazujemo, kaj dela in ustvarja naša mladež.«

VER

Gorele so grmade

Lepa navada, izvirajoča iz časov, ki so se delavci, borec se za svoje najosnovnejše pravice, odpravljali z nageljni v gumbnicah v hribe pa tudi na ulice, da bi tako počastili svoj praznik, 1. maj, se v drugačnih, ugodnejših okoliščinah še naprej ohranja.

Prejšnja leta so delavci Železarne skupno z ostalim prebivalstvom Stor in okolice prispevali k obeležju mednarodnega praznika z navzočnostjo ob kresovanju na Lipi, letos pa je sindikalna organizacija krajevne tovarne omogočila vsem delavcem preživeti praznični dan ob jezeru na Tratni. Baje je bilo tam 500 ljudi. Kljub dežju so na predvečer praznika zažgali že tradicionalni kres na Lipi. Zbralo se je okoli 150 krajanov. Iz predvidenega programa svečanosti je moral na žalost izpasti nastop folklorne skupine iz Kompol in pevskega zbora Železar, svoje točke pa so izvedli recitatorji AG Železar, godba na pihala in slavnostni govornik, tovariš Roman Zapušek, predsednik Skupščine krajevne skupnosti Store.

Tovariš Roman je v svojem govoru orisal zgodovino delavskega praznika in boj proletarskih množic za svoje pravice. Govoril je o pomenu in vlogi delavskega razreda, o napredku naše krajevne skupnosti. Godba Storskih železarjev je popestrila vzdušje, zagorel je kres, ki so ga pripravili storski mladinci in gasilci, ki so kot vsako leto postavili tudi mlaj.

Obenem so zagoreli kresovi po okoliških hribih: v Šentjanžu, na Kresnikah, Pečovju, Laški vasi in drugod... Prišel je maj, mesec zelenja in ljubezni...

Jok

Spomnimo se...

George Washington je bil 4. marca 1789 izbran za prvega predsednika ZDA, obenem pa je pričela veljati ameriška ustava.

Nemški fizik in kemik OTTO Hahn je bil rojen 8. marca 1879. V začetku raziskav je pomagal določiti nekaj vmesnih stanj pri radioaktivnem razpadu torija. Kasneje je odkril nov element protaktinij, leta 1921 pa sta s sodelavko Lise Meitner odkrila nuklearne izomere, atome z jedri, ki se ne razlikujejo po številu delcev, ampak le po energijskem stanju in načinu radioaktivnega razpada. Do okdritja, ki mu je prineslo Nobelovo nagrado, je prišel leta 1938. Dokazal je, da se pri cepitju atomov, če uran bombardiramo z nevtroni, sprošča atomska energija. Hitro je spregledal nevarnost proizvodnje atomske bombe, posebno v Hitlerjevi Nemčiji in pod njegovim vplivom so nekateri nemški znanstveniki zavlačevali njeno izdelavo.

Slovenski socialisti so 9. marca 1919 v Trstu ustanovili Višji kulturni svet, ki je združeval delavska izobraževalna društva v Julijski krajini in izdajal kulturni časopis Njiva.

Posadka jugoslovanske ladje Timok je 19. maja 1944 izobesila v tunizijskem pristanišču Bizerti zastavo narodnoosvobodilne vojske Jugoslavije in tako postala prva od predvojnih ladij, ki se je odzvala pozivu Vrhovnega štaba NOV Jugoslavije.

Francoski pisatelj Honoré de Balzac se je rodil 20. maja 1799. Bil je zelo plodovit pisatelj, čigar dela (okrog 100 knjig, v katerih nastopa nad 2000 oseb) predstavljajo temeljni kamen evropskega realističnega romana in novele. Umril je 1850. Veliko njegovih del je prevedenih v slovenščino.

Zahvala

Zahvaljujem se sodelavcem in vodstvu TOZD Vzdrževanje za izkazano pozornost ob odhodu v pokoj, ki me bo trajno spominjal na vrsto let, ki sem jih preživel v kolektivu.

Posebna hvala velja mr. Gajserju za izrečene misli.

Želim si, da bi kolektiv Železarne Store bil uspešen, posebej pa se bom veselil uspehov delovne sredine iz kater sem odšel.

Sekolec Ivan

Zahvala

Ob boleči izgubi drage sestre

TUHTER JOŽEFE

se zahvaljujemo upravi in OO ZS Železarne Store za darovane vence. Posebna hvala govorniku TOZD DPG. Iskrena hvala vsem prijateljem in znancem, ki ste jo pospremili na zadnji poti.

Zalujoči sestri
Matilda in Ljudmila
ter ostalo sorodstvo

Zahvala

Ob britki izgubi naše matere, žene in sorodnice

JEROVŠEK ALOJZIJE

se toplo zahvaljujemo vsem, ki so jo pospremili na njeni zadnji poti. Posebna hvala velja govorniku Alojzu Užmahu, tovarišem sodelavcem iz TOZD Vzdrževanje, kraj. organizaciji Zveze borcev, Storskim gasilcem in duhovniku za opravljen obred.

Zalujoči sin Vlado,
hči Stanka,
mož Stanko
in ostalo sorodstvo

STORSKI ŽELEZAR – glasilo OZD Slovenske železarne ŽELEZARNA ŠTORE – izhaja 2-krat mesečno – Uredniški odbor: Tomažin Ana, Verbič Stane, Kragelj Jože, Marolt Boris, Andrešek Franc, Kocman Vojko, Renčelj Vlado, Grosek Rajko – odgovorni in glavni urednik Pungartnik Oto. Po mnenju republiškega sekretariata za prosveto in kulturo Ljubljana, je časopis oproščen davka od prometa proizvodov (Št. 421 – 1/72 z dne 20. 2. 1974) – tisk Aero Celje – TOZD Grafika – rokopolisov ne vračamo.